

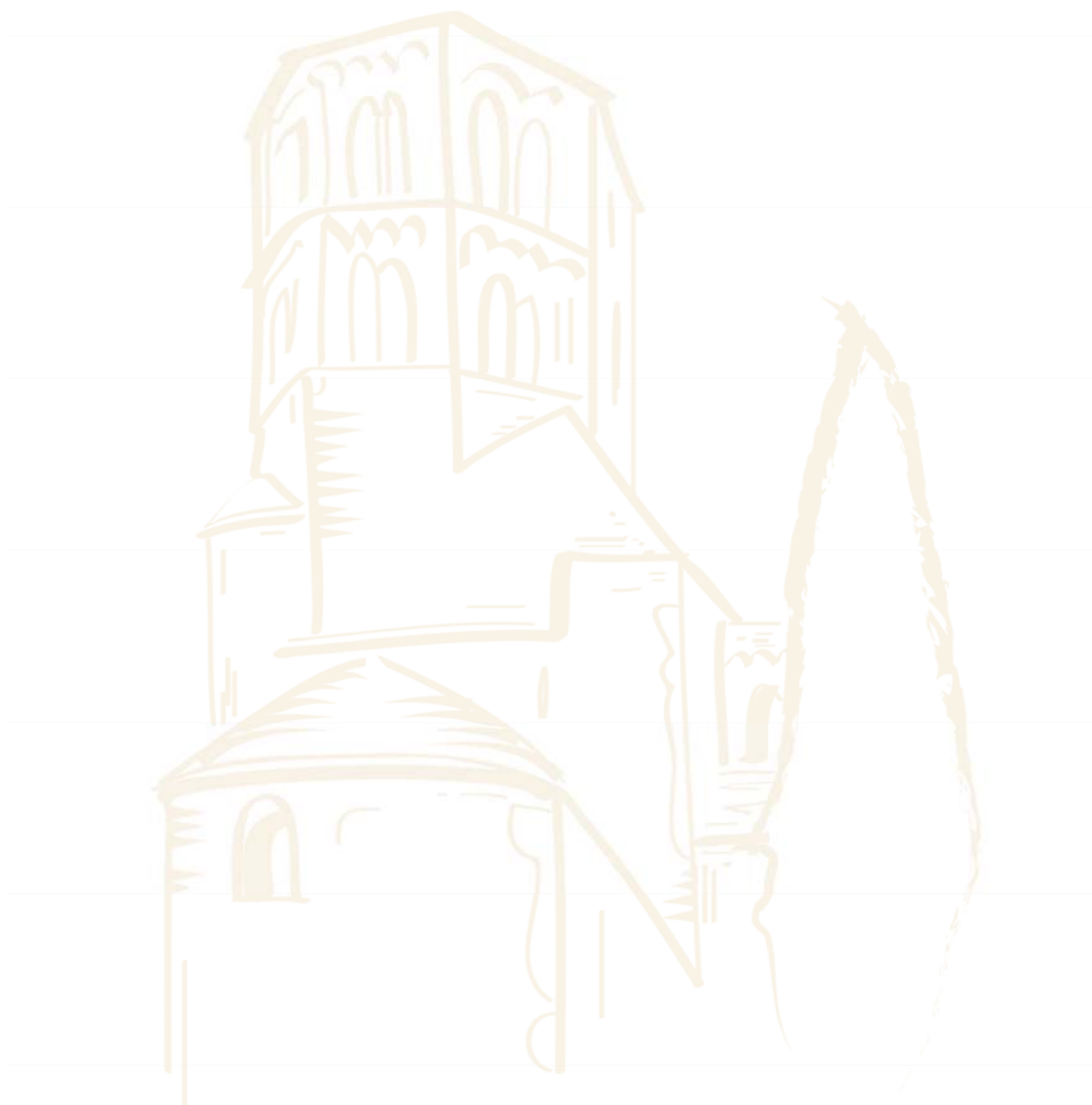
MAC EDUCACIÓ

Gallicanti

Del burg al monestir,
los afanys de Pere Romaní

Aquest material s'ha elaborat en el marc
del grup de treball **MAC-Girona:**
el monestir de Sant Pere de Galligants
del Pla de Formació de la zona del
Gironès.

ÍNDEX

PRESENTACIÓ

El Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona

El programa educatiu

Currículum

1. L'ACTIVITAT

Funcionament de l'activitat

El relat d'en Pere Romani

2. ELS BLOCS TEMÀTICS

El monestir

Oficis i gremis

Urbanisme

Posada en comú

3. TREBALL POSTERIOR

4. CONCURS DE RELATS

5. BIBLIOGRAFIA

6. CRÈDITS

Presentació

El Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona es troba situat en el barri vell de la ciutat de Girona, ubicat en el monestir de Sant Pere de Galligants, un dels notables exemples del romànic català, del qual en destaca el seu claustre, magníficament esculturat.

A la potencialitat de l'edifici cal sumar-hi una exposició de peces arqueològiques que ofereixen una visió excepcional del nostre passat. Materials procedents de la pròpia ciutat de Girona així com dels jaciments més importants de les comarques gironines, que ens donen l'oportunitat de remuntar-nos a la història més antiga de l'home des del paleolític fins a l'època medieval.

Aquesta doble vessant, la ubicació del museu i el seu contingut, dóna lloc a dos discursos diferents, i alhora complementaris entre si, que ens apropen a un ampli període de la nostra història. Això permet al Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona oferir a la comunitat educativa un ventall d'activitats de diverses temàtiques, adaptades a diferents cicles formatius, des de primària fins a batxillerat.

Imatge: Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona | Josep Casanova

El programa educatiu està format per tallers i visites on es treballen les diferents èpoques històriques representades en el discurs expositiu, amb l'objectiu de conèixer el nostre passat per entendre el present i intuir el futur.

La metodologia emprada en les nostres activitats es basa en l'experimentació, una oportunitat per rebre coneixements i desenvolupar creativitat i intel·lecte. Seguint en aquesta línia, us oferim aquesta activitat on de forma vivencial i a mode de descoberta mitjançant el treball cooperatiu, els alumnes s'endinsaran en la història.

Imatge de Jordi Merino

Currículum. Seguint les darreres teories sobre l'aprenentatge, presentem les activitats de forma oberta per tal que l'alumnat vagi investigant i resolent un enigma previ que se li anirà plantejant al llarg de les diferents activitats.

Les propostes inclouen la recerca d'informació en diversos suports, el treball de camp, el desenvolupament de l'autonomia personal, la presa de decisions individual i en grup; i la posada en comú de resultats. Les activitats d'ensenyament-aprenentatge s'emmarquen en el currículum de les següents matèries d'ESO, segons el Decret 143/2007 de la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya, de 26 de juny, on s'estableix el currículum de l'Educació Secundària per a Catalunya.

- Ciències Socials, Geografia i Història

- Matemàtiques
- Tecnologia
- Cultura clàssica
- Història i cultura de les religions
- Llengües

Pel que fa a competències, les principals a destacar al realitzar aquesta activitat podrien ser:

- Artística i cultural
- Autonomia i iniciativa personal
- Aprendre a aprendre.

Després d'haver comentat aquests materials amb el professorat de diversos instituts, hem constatat que l'aplicació del currículum varia d'un centre a un altre. També cal tenir present que la realització de les activitats es produeix en èpoques del curs ben diverses. Cada membre del professorat interessat podrà escollir aquelles qüestions que més encaixin amb el currículum que està impartint en aquell moment o que vulgui repassar amb el seu alumnat.

1. L'ACTIVITAT

Gallicanti. Del burg al monestir, los afanys de Pere Romaní proposa unes activitats que pretenen que l'alumnat i el professorat experimentin la història d'una manera innovadora i activa.

L'activitat *Gallicanti* s'inicia amb la lectura del fragment d'un relat que narra alguns aspectes de la vida quotidiana d'un vailet de Girona a l'època medieval, en Pere Romaní. En Pere vivia al burg de Sant Pere aproximadament entre els segles XII-XIII.

El conte, que resta inacabat, ens servirà d'eix conductor de la proposta educativa, ja que es comença amb la seva lectura i es dona per finalitzada una vegada el grup classe retorna el relat acabat al museu. S'hi ho fa, podrà participar en un concurs de relats amb la resta de centres educatius que hagin participat de l'activitat al llarg del curs escolar, i es farà entrega d'un premi al relat guanyador.

En el desenvolupament de les diverses activitats que formen la proposta, l'alumnat podrà aconseguir la informació necessària per cloure el conte realitzant algun dels blocs temàtics a l'entorn del món medieval, que es faran a l'interior i exterior del monestir de Sant Pere de Galligants. L'acumulació de coneixements permetrà al grup classe completar el seu propi relat.

Així aquesta activitat ofereix la possibilitat de treballar 3 grans temes que a l'edat mitjana són de cabdal importància: el monestir, els oficis i els gremis, i l'urbanisme. Aquestes temàtiques es treballen de forma participativa; on l'alumne esdevé un element actiu i generador de continguts gràcies al treball de grup, i és capaç d'assolir la informació bàsica requerida que després l'ajudarà a narrar el nus i desenllaç del conte.

Així doncs, amb aquesta activitat, coneixerem com els inicis del burg de Sant Pere, als exteriors de la muralla de la ciutat, van molt lligats a l'origen i assentament del monestir. Al principi només es podien trobar alguns masos amb vinyes i horts, però a mesura que passaven els anys, i la gent del camp arribava a la ciutat, el burg de Sant Pere es va anar fent més gran. Un procés semblant va patir el burg de Sant Feliu.

Recordem que el monestir benedictí de Sant Pere de Galligants és un dels monuments més notables de l'art romànic català. Es va construir a la vora de la muralla nord de Girona, a la riba esquerra del riu Galligants, a començament del segle X.

Per fundar un monestir sempre se solia triar un lloc pròxim a rius, fonts o deus d'aigua, a l'igual que es tenia en compte l'existència de pedreres a l'abast per a la seva construcció. Aquestes premisses coincideixen amb la ubicació d'aquest, tot i que si el comparem amb un altre monestir benedictí com el de Sant Pere de Rodes, veurem com la decisió per l'emplaçament varia (sovint per qüestions relacionades amb l'orografia del terreny). Molts monestirs benedictins es trobaven al cim de muntanyes, aïllats de les ciutats. Es buscava la pregària, el recés, la espiritualitat, que només s'aconseguia lluny de les multituds. El nostre monestir és tot el contrari, és un bon exemple d'una fundació urbana més, essent doncs un cas particular pel que fa a la seva ubicació.

Així doncs, posem a les vostres mans una eina singular com a suport al coneixement i a la sensibilitat de l'alumnat envers aquest període tan significatiu del nostre passat.

Funcionament de l'activitat

Detall de funcionament

El punt de partida s'inicia al MAC-Girona, monestir de Sant Pere de Galligants, on hi ha la lectura del **relat** de Pere Romaní, com a element principal comú a tots els grups classe.

És a partir de la deixada en suspens de la conclusió de la narració que el grup classe ha d'escollir un del **tres blocs temàtics** per seguir construint el seu propi relat sobre la vida de Pere Romaní.

Cada un dels blocs temàtics està integrat per dues activitats: **un taller i un itinerari** a peu pel burg o zones properes al burg de sant Pere de Galligants.

El grup classe es divideix en 3 subgrups, i cada subgrup només farà un dels tres blocs temàtics. Al final de la mateixa, els alumnes ho posaran en comú, i cada subgrup explicarà a la resta tot el que ha après.

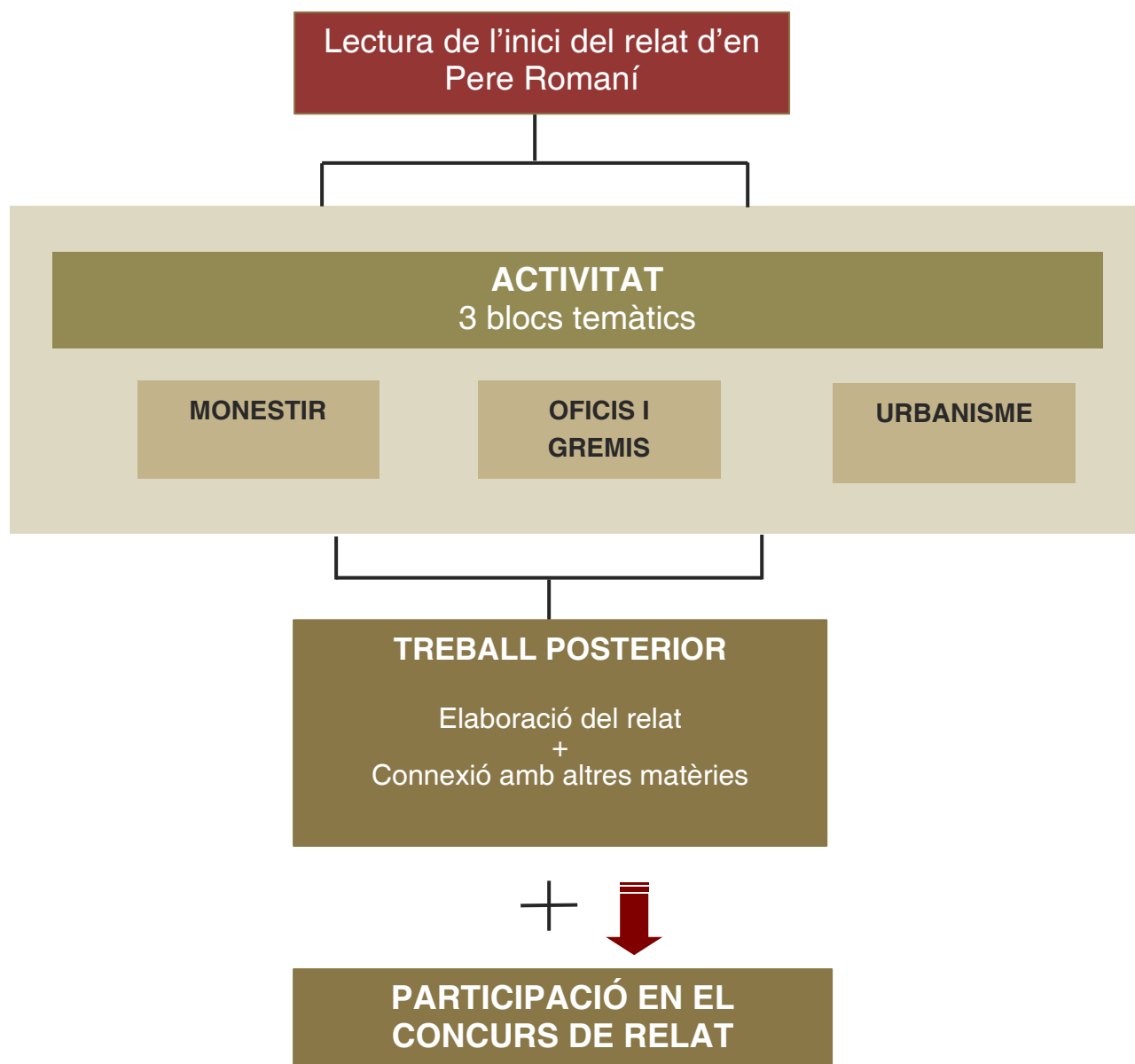
- Monestir
- Oficis i Gremis
- Urbanisme

Per a cadascun dels tres blocs temàtics hi ha un conjunt de propostes per treballar durant el recorregut i durant la realització del taller.

El procés continua amb el **treball posterior a l'aula**, consistent en la redacció de la cloenda del conte que de forma unitària ha de reflectir els continguts apresos al llarg de l'activitat al monestir de Sant Pere de Galligants. També a l'aula es podran treballar els continguts apresos a l'activitat, relacionant-los amb altres continguts que es puguin donar en altres matèries.

La finalització completa es "certificarà" amb la participació del conte redactat per cada grup classe en el **concurs de relats**. Les bases del concurs es poden trobar a www.mac.cat/Seus/Girona/Oferta-educativa/Activitats-didactiques/Paquets-didactics/Gallicanti

Esquema de funcionament

El relat d'en Pere Romani

Havien pujat Galligants amunt.

Ell i la mare.

La mare recollia herbes i branquetes amb molta cura. Les anava guardant en saquets que es penjaven del cinyell vell i atrotinat que portava lligat a la cintura.

Ell no tenia cap feina a fer. Simplement acompanyava la mare. Això li encantava. Podia empaitar granotes o buscar quelcom comestible entre la bardissa.

Sí, no tenia cap feina a fer, però això s'acabava. Ja tenia cinc anys. No es pot estar desvagat als cinc anys, a no ser que siguis fill d'un gran senyor. No era el cas. I a sobre era orfe de pare.

Amb la mare anaven pel burg, passant per cada gremi, per cada confraria, per cada obrador, per cada casa, preguntant tothom, també els que treballaven a la intempèrie, a veure si necessitaven un ajudant, un aprenent.

Pensava que per sort encara no l'havien volgut. I no se sentia massa bé de pensar-ho, perquè sabia que era imprescindible que trobés feina, que pogués portar alguna cosa a casa, encara que només fos ell mateix però amb l'estómac ple, sense que la mare hagués d'aconseguir menjar per als dos.

Per la vall per on havien pujat ell i la mare, també en va pujar una altra cosa: el so de les campanes. Les campanes del monestir que portava el mateix nom que ell i el del riu. Sant Pere de Galligants. Era el toc de vespres. Una altra pregària dels monjos. El Sol es pondria aviat. Hora de recollir.

Va seure en un marge elevat, des del qual divisava el rierol i la mare que encara continuava buscant pels marges. Allà, riu amunt, l'aigua era neta, era petita,

com ell, va pensar. En quant l'aigua es feia una mica gran quedava bruta i pudent, de la feina dels blanquers, de la brutícia de la gent del burg. Allò li passava a l'aigua. Allò li passaria a ell.

Havien arribat al burg quan ell era un nadó, pel que sabia. El pare va emmalaltir de seguida. La mare era remeiera i el va cuidar. Però no n'hi va haver prou. No tenien diners ni res de valor per pagar els metges, ni les medicines ni les menges que haurien prescrit. Gairebé no recordava la cara del pare. Cada dia n'oblidava un tros. Aviat ja no li'n quedaria res.

— Fas la mateixa cara d'embadalit que ton pare.

Va tenir un sobresalt. La mare era davant seu i se'l mirava de fit a fit amb un somriure obert. Li va agradar. No somreia gaire, la mare. Va respondre el primer que se li va acudir.

— Mare, al burg em diuen Romaní...

— Va, tornem a casa, que he de triar tot això –posant la mà al cinturó, ple de saquets, i començant a anar camí avall.

— Mare, ¿jo em dic Romaní? ¿El pare es deia Romaní?

— No, Pere. Però la gent sempre troba maneres d'anomenar els que no tenen nom. Mira, romaní no és mal nom. Has tingut sort.

— ¿Però com és que em diuen Romaní?

— Segurament perquè sempre en recullo els brots i les fulles. És una planta amb moltes virtuts. És com una rosa marina. Això precisament és el que vol dir, el seu nom. I és una planta molt resistent. Tant de bo se t'encomani! Aguanta les gelades i les secades. I de les seves flors les abelles fan una mel flairosa i remeiera.

En Pere anava escoltant la mare i movia el cap com si sospesés les seves raons. Però el cap se li va girar sobtadament. Havia detectat un moviment entre l'herbei.

La mare seguia caminant i parlant, sense adonar-se'n. Ell, instintivament, va moure la mà cap als calçons. El cordill que els aguantava també aguantava la fona.

No sabríem dir d'on va treure la pedra. Però al cap d'uns segons la llebre jeia sobre l'herba amb un fil de sang entre l'ull i l'orella. La mare s'havia girat en sentir el cop de la pedra contra els ossos de la bestiola.

— Vaja, Pere. Avui el brou del sopar tindrà una mica més de tall. —En Pere va notar tot l'orgull de mare que hi havia en el seu to.

Tot i que la nostra narració finalitza aquí la història de la vida de Pere Romaní no es va aturar en la cacera del conill per al sopar. En Pere va viure alguns anys més pul·lulant pels carrers dels burgs de la ciutat. Ja de jovenet el trobarem en una coneguda institució religiosa. Endevineu quina?

2. ELS BLOCS TEMÀTICS

La proposta està segmentada en tres blocs temàtics que correspondria als tres grups que formarien cada grup classe. Cadascun dels blocs està integrat per un itinerari a peu i per un taller. Tant el taller com l'itinerari són diferents per a cada bloc. Aquesta diferenciació es buscada donat que la intenció final del procés és la compartició de coneixements. En diferents moments, tant de la realització dels recorreguts com dels tallers i sobretot en el treball posterior a l'aula, es vol que els alumnes es vegin obligats a interactuar amb la resta de membres del seu grup per poder obtenir les respostes adequades a les preguntes formulades en el transcurs de l'activitat. I que els coneixements adquirits puguin ser compartits i completats amb la resta de grups, de forma que enriqueiran el seu discurs amb les informacions aportades per la resta d'alumnat.

EI MONESTIR

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: EL MONESTIR

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: La vida en un monestir benedictí

LLOC: Monestir de Sant Galligants Pere. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, calçat còmode i roba d'abric.

Descripció de l'activitat

En aquest bloc temàtic els alumnes descobriran les diferents estances que existien en el monestir i coneixeran com era l'escriptura, el treball, l'alimentació, les pregàries, els càrrecs i les tasques dels monjos. La finalitat és descobrir com era la seva vida quotidiana.

Objectius

1. Comprovar el compliment pràctic de la Regla de St. Benet: *Ora et labora*, traduïda a l'horari que se seguia dins del monestir.
2. Personalitzar el repartiment de càrrecs i tasques entre els monjos en funció de les feines que tenien assignades.
3. Palesar l'existència de classes segons la procedència social dels diferents monjos
4. Conèixer l'alimentació dels monjos.

PRIMERA PART- Taller d'escriptura

Només d'iniciar el taller es proposa a l'alumnat adoptar una identitat relacionada amb els diferents membres de la comunitat religiosa. Cada alumne/a rebrà un petit text inacabat que haurà de completar durant l'itinerari. En ell s'explica les funcions d'un dels càrrecs dels monjos del monestir o d'una de les tasques que calia assumir. L'alumne/a l'haurà de transcriure, aprendre i adoptar-ne el rol que li ha tocat durant tota l'activitat del bloc temàtic.

Càrrecs	Tasques
Abat	Infermer
Prior	Hostaler
Majordom	Almoïner
Degà	Cellerer
Cambrer o tresorer	Refetorer
Sagristà	Setmaner
	Bibliotecari
	Copista
	Il·luminador
	Mestre de Novicis
	Lector del refetor
	Racioner

Seguidament, es farà una introducció a l'escriptura de l'època medieval i al paper que tenia dins els monestirs. Els alumnes descobriran una de les tasques més importants dels monjos, que era la que es desenvolupava en l'escriptori-biblioteca: l'escriptura. Els alumnes usaran els materials de l'època: paper artesà, plomes i tinta, i cadascú elaborarà un document a partir del text on hi constarà el rol que li haurà tocat interpretar.

En acabar el taller, l'alumne s'emportarà el text juntament amb un element identificatiu del seu personatge per portar penjat.

Dibuixos de Jordi Sagrera

SEGONA PART- Itinerari

El grup classe farà un recorregut per l'interior del monestir on intentarà identificar les parts del mateix que encara perduren avui en dia i aquelles que han desaparegut.

La millor manera d'entendre com s'articulava tot el complex es a partir d'una restitució completa del monestir. Durant l'explicació del recorregut per l'interior i l'exterior del Monestir donarem a conèixer les diferents estances que formaven el mateix. El recorregut està directament relacionat en explicar com era un jornada en el monestir, els seus costums i l'ajust horari en relació amb l'oració

L'itinerari que cal completar en una hora i mitja és:

Església (matines i prima) - sala capitular - horts - església (terça) - cuina - claustre - església (sexta) - refetor - celler - església (nona) - biblioteca - església (vespres, sopar i completes)

L'alumnat trobarà a cada parada un objecte relacionat amb l'estança pertinent. En aquest moment, i com si fos un gimcana, l'alumne/a haurà de localitzar l'estança o espai que correspon al seu rol. En ell hi trobarà una descripció del lloc que li servirà per omplir els buits del text que se li ha entregat en la primera part de l'activitat. Un cop l'alumnat té localitzat l'espai correspon al seu rol i la informació pertinent, es farà un itinerari en grup per totes les estances i els noies i noies presentaran els càrrecs i feines corresponents.

OFICIS I GREMIS

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: OFICIS I GREMIS

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: Els oficis i els gremis a l'edat mitjana

LLOC: Monestir de Sant Pere de Galligants. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, calçat còmode i roba d'abric.

L'activitat econòmica a l'interior de les ciutats medievals era molt important. La majoria dels oficis s'agrupaven en gremis que els permetia tenir unes mínimes garanties i comptar amb algunes mesures de protecció.

Els carrers eren actius i sovint agrupats en determinats sectors es trobaven els oficis de la mateixa tipologia (argenters, ferrers, peixaters,...). Hi havia però alguns oficis (blanquers, tintorers,...) que per les característiques específiques de les activitats que desenvolupaven se situaven al burgs més aïllats del centre de la ciutat.

Descripció de l'activitat

La combinació d'un itinerari a l'entorn del Monestir de Sant Pere Galligants i un taller d'escriptura permetran a l'alumnat endinsar-se i descobrir on i com eren els oficis i els gremis a l'època medieval.

Un recorregut pel burg de Galligants -en gran grup i en grups autònoms- ens permetrà parlar dels oficis medievals a partir d'observacions de comerços o elements actuals i de la lectura d'aquests elements des d'una perspectiva històrica. Les conclusions a què s'arriba es fan a través d'una posada en comú que caldria ampliar en el centre educatiu.

Objectius

1. Facilitar la comprensió del sistema laboral de l'edat mitjana aplicat al burg de Galligants.
2. Fer lectura d'una situació actual des d'una perspectiva històrica, en aquest cas aplicat a oficis i feines de la societat medieval.

PRIMERA PART- Taller d'escriptura

Es començarà el taller amb una introducció a l'escriptura de l'època medieval i al paper que tenia dins els monestirs. Els alumnes descobriran una de les tasques més importants dels monjos, que era la que es desenvolupava en l'escriptori-biblioteca: l'escriptura. Els alumnes usaran els materials de l'època: paper artesà, plomes i tinta per poder transcriure, tot elaborant un document a partir de textos antics originals que fan referència a temes relacionats amb els oficis o gremis de l'època.

Posteriorment, caldrà relacionar el text que han treballat amb unes imatges corresponents als diferents gremis medievals i aquest material els hi servirà per treballar la segona part: l'itinerari.

SEGONA PART- Itinerari

L'itinerari que es presenta transcorrerà pels carrers del burg a l'entorn del monestir de Sant Pere Galligants i tindria una durada aproximada de 90 minuts. El burg és d'origen medieval, però ha estat tan modificat que segurament no trobarem indicis de com era quan en Pere Romani (PR, a partir d'ara) hi buscava feina.

Proposem de buscar-hi indicis d'activitat laboral o pública actual i veure si pot tenir alguna relació amb la societat que hi vivia a l'edat mitjana.

El recorregut se centrarà en la part del burg que queda intramurs i que és més propera al Monestir. En definitiva, es tracta que l'alumnat identifiqui oficis actuals que poguessin tenir relació amb els d'època medieval, per descobrir quins han perviscut i quins han desaparegut.

Un cop acabat el recorregut, es farà una posada en comú per tal de veure l'evolució d'aquests oficis.

URBANISME

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: URBANISME

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: Arquitectura constructiva medieval

LLOC: Monestir de Sant Pere de Galligants. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, calçat còmode i roba d'abric.

L'evolució urbanística de la ciutat de Girona té el seu origen en la concepció de la ciutat romana emmurallada, tot i que adaptada a la pròpia singularitat del territori.

Per que fa a l'estructuració de la ciutat en època medieval, que tradicionalment ens ha arribat com a caòtica i laberíntica, en les darreres intervencions arqueològiques s'ha confirmant que aquesta concepció del espai és errònia, si més no en els seu plantejaments inicials.

La ciutat de Girona tenia una estructuració clara i definida de carrers i distribució en illes de cases. La visió "irregular" és dona, bàsicament, per les modificacions realitzades en èpoques posteriors, amb motiu de buscar protecció en moment de guerra que provocava un augment demogràfic a les ciutats que han transformat l'estructura original.

Descripció de l'activitat

Recorregut pels burgs de Sant Feliu i Sant Pere per observar l'arquitectura popular, amb l'objectiu de poder reproduir un habitatge medieval a escala on hagués pogut viure Pere Romani, i situar-lo en una localització històricament possible de la Girona actual.

Objectius

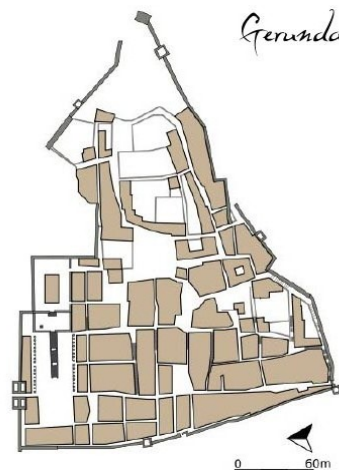
1. Facilitar la comprensió del sistema constructiu de l'edat mitjana aplicat als burgs de Sant Pere de Galligants i Sant Feliu.

2. Fer lectura d'una situació actual des d'una perspectiva històrica, en aquest cas aplicat a sistemes constructius de la societat medieval.

Proposta d'activitat

Les muralles romanes i primeres fortificacions medievals van provar no ser prou sòlides durant el setge de Girona del 1285, cosa que va motivar l'edificació d'un nou recinte el segle XIV, entre 1362 i 1380 per ordre de Pere el Cerimoniós. El nou recinte incloïa els burgs de Sant Pere i Sant Feliu.

El recinte romà tenia una forma aproximadament triangular, data del segle III dC, amb una superfície aproximada de 8 hectàrees.

Mapa de Gerunda extret de: http://www.pedresdegirona.com/muralles_0_1.htm

Els límits corresponen en l'actualitat aproximadament al següent:

Nord: Sobreportes, pujada de Sant Feliu, Ferran el Catòlic
 Sud: carrer de la Força 1-Bonaventura Carreras i Peralta,
 Oest: carrer Ballesteries
 Est: Torre Gironella

Extensió i límits del recinte de la Girona medieval

Nord: Pujada de Montjuïc (primer pany de muralla visitable que va des de la plaça de Sant Pere fins la capella de Santa Llúcia i jardins John Lennon, segon pany des dels Jardins de la Francesa fins la Torre Gironella). Tenia un portal nord (*Portal de Santa Maria*) d'entrada a la ciutat al final de la Plaça de Sant Pere amb inici del carrer Pedret) i un segon portal nord-est al costat de l'absis de Sant Pere Galligans (*Portal de Sant Pere*).

Sud: plaça del General Marvà-pujada de les Pedreres fins a l'Onyar.

Est: carrer de la Muralla –passeig Fora Muralla fins les Pedreres (pany de muralla visitable).

Oest: riu Onyar .

Extensió i límits dels burgs de Sant Pere i Sant Feliu

Est: Portal de Sant Pere i recinte est.
 Nord: Portal de Santa Maria i recinte nord.
 Sud: Sobreportes i muralla romana.
 Oest: riu Onyar.
 Superfície aproximada dels burgs: 4,70 ha.
 Superfície aproximada de la Girona medieval: 22 ha.

El burgs o ravals de Sant Pere i de Sant Feliu

Fins als segle XIV aquests nuclis de població es troben *extramurs*, però n'està documentada l'existència des d'època romana. De fet, una de les necròpolis romanes de Girona es trobava a l'actual plaça de Sant Feliu, tal i com acrediten les excavacions fetes als anys 80 del segle XX.

Un burg a l'edat mitjana era un barri a l'exterior d'una vila emmurallada (DIEC), mentre que un raval és també una part d'una població fora muralla d'època medieval o moderna.

PRIMERA PART- Itinerari

A través de l'explicació de l'educador i d'un qüestionari per a l'alumnat, es faran els següents recorreguts:

- **Recorregut centrat en el burg de Sant Feliu (Recorregut sud)**
 Sortida des de la Portalada de Sant Pere Galligants – gir cap al sud creuant per sobre el Galligants per la plaça Maria Lafitte – plaça dels Jurats – escales del carrer Ferran el Catòlic – Ferran el Catòlic fins Sobreportes (Observació de paraments) – gir cap al nord i baixada per la pujada del Rei Martí fins els números 9-11 (per fer llegenda del llop) i retorn per la mateixa pujada fins al Portal de la Barca – gir cap a l'oest pel Portal de la Barca – Portal de la Barca fins c. del Pou Rodó – gir cap al sud fins plaça de Sant Feliu (observació d'habitatges) – carrer dels Calderers fins la pujada de Sant Feliu – gir cap al nord i retorn a Sobreportes i retorn a Sant Pere Galligants.
- **Recorregut centrat en el burg de Sant Pere (Recorregut nord)**
 Sortida des de la Portalada de Sant Pere Galligants – gir cap a l'est pel carrer de Santa Llúcia – gir cap al sud i ascens als Jardins de John Lennon – creuament de la muralla a l'alçada de l'església de Santa Llúcia – ascens a la muralla (observació del burg de Sant Pere i la muntanya de Montjuïc) – descens de la muralla a la confluència del carrer Pedret i plaça de Sant Pere (antic Portal de Sta. Maria) – gir

cap al nord per la plaça de Sant Pere – gir cap a l'est pel carrer de la Rosa – Santa Llúcia i retorn a Sant Pere Galligants.

SEGONA PART- Taller: Construeix la casa d'en Pere Romaní

A les sales polivalents del monestir de Sant Pere de Galligants, els alumnes procediran a realitzar la part més pràctica de l'activitat: la construcció d'una casa.

Durant la visita al burg han pogut anar fent-se una idea de com eren i com es distribuïen les cases a l'edat mitjana. En el taller se'ls proposa partint dels coneixements adquirits i amb els materials facilitats:

- Reconstruir una casa medieval amb peces de fusta, seguint la idea dels jocs de muntatge tipus construcció en 3D.
- Construcció d'un arc romànic.

POSADA EN COMÚ

Durant la realització de les activitats l'alumnat, dividit en grups, ha anat treballant en el bloc temàtic que li ha pertocat.

En finalitzar ens retrobem tots els grups per fer una posada en comú i compartir els coneixements adquirits amb la resta de la classe.

La dinàmica d'aquesta part consisteix en què l'alumnat rebrà un últim full on constaran unes preguntes en relació als tres blocs temàtics. Entre tots contestarem perquè tothom pugui saber que han fet la resta de companys i poder recollir algunes idees per començar a pensar en la continuació del relat.

3. Treball posterior

Treball posterior a l'aula

La tasca a desenvolupar s'ha de fer a través de la realització d'un treball en grup cooperatiu, que posteriorment es veurà plasmat en l'elaboració de la continuació del relat d'en Pere Romaní. Per tant, a l'alumnat se li demana:

- Recopilar tota la informació que s'ha obtingut, gràfica i escrita.
- Exposar oralment el treball.
- Debatre les conclusions entre els grups de treball.

Connexió amb altres matèries

En el transcurs d'aquest treball a l'aula l'alumnat pot posar en pràctica la transversalitat de coneixements amb d'altres matèries més enllà de les especificades en les activitats realitzades en el Museu amb anterioritat.

Alguns dels blocs temàtics, com per exemple els oficis i gremis i l'urbanisme, han estat pensats per poder tractar altres matèries complementàries a les ja proposades anteriorment. Així com a proposta de treball posterior també es plantegen una sèrie d'activitats relacionades amb les altres matèries curriculars com són les **Ciències Naturals, Ciències Socials, Matemàtiques, Llengua i Tecnologia**.

En el bloc dels **Oficis i gremis** trobaríem la connexió entre diverses matèries tot partint de l'estudi dels oficis del burg. Per exemple:

Llengua

- Evolució dels noms dels oficis. Comparació amb la denominació actual.
Argumentació i justificació dels canvis soferts.
- Noms de les eines pròpies de cada ofici, gremi o confraria.
- Noms dels productes i béns de consum que realitzava cada ofici.

Matemàtiques

- ¿Quantes hores de feina feia un menestral del segle XII al llarg de la seva vida?

- Cal esbrinar-ne l'esperança de vida, els anys laborals (a quina edat s'hi incorporava, a quina edat abandonava l'ofici, quina era la seva jornada laboral, hores que treballava al dia, dies que treballava a la setmana, setmanes que treballava al llarg de l'any...
- Comparar el resultat amb la feina d'un artesà del segle XXI pel que fa a hores de treball.

Geografia i Història

- Els oficis medievals propis de la localitat del centre educatiu que no són recollits al burg.
- Localització de pedreres als voltants de Girona.
- Localització de pedreres als voltants de la localitat del centre.

Ciències naturals

- Animals dels quals s'aprofita la pell per a la realització de cuirs.
- Productes realitzats amb cuir.
- Substitució dels materials tradicionals per derivats del petroli.

En el cas del bloc sobre **urbanisme** en trobaríem amb matèries complementàries com:

Ciències Naturals (Geologia)

- Identificació dels tipus de roques

Matemàtiques

- Càlcul d'àrees i perímetres

Tecnologia

- Lectura d'un plànol i un alçat sobre paper i digitalment
- Construcció d'un edifici a escala

Llengua

- El conte i la llegenda com a gènere textual

Exemples pràctics d'exercicis de connexió

En el transcurs de l'activitat al Museu s'aniran donant algunes pinzellades a tall de recomanacions. Els alumnes han de ser capaços d'identificar aquestes pistes per poder ser incorporades en el treball posterior.

Alguns exemples

1. La rosassa de la façana té un diàmetre total de 345 cm i el de la circumferència central mesura 102 cm. Volem adornar-la, envoltant tota la circumferència exterior amb un cordó de tafetà blau i la circumferència central amb cordó de vellut vermell. Quina longitud n'hauriem de comprar de cadascun?

Imatge: Rosassa de Sant Pere de Galligants

| Equip de treball de *Galliganti*

2. Per acabar l'ornamentació voldríem tapar els espais buits amb vidre. El cercle central amb vidre de color vermell i la resta amb vidre blau. Calcula la superfície que necessitem de cadascun si els sectors entre columnes que han de tenir el vidre de color blau representen aproximadament el 60% de la superfície total de la rosassa.
3. Al segle XVI es varen recobrir els espais buits de la rosassa amb vitralls. Segons el contracte datat el 17 d'abril de 1521 es varen pagar al mestre Jaume Fontanet 43 lliures barceloneses per la seva feina. En el moment de signar el contracte se li varen lliurar 12 lliures en concepte de paga i senyal. Per tal d'assolir aquesta quantitat -i sempre segons el contracte- el prior va pagar 2 ducats, mossèn Pere Rafel Domanech 3 ducats, l'almoier i mossèn Johan Thomas 1 ducat cadascun, i l'abat la resta. Amb l'ajut de la taula de la imatge, calcula quants ducats va haver de pagar l'abat per completar el total de 12 lliures barceloneses.

Imatge: Comprovant de pagament ubicat a la biblioteca del MAC-Girona a Pedret

4. El claustre té forma de rectangle perfecte de 19 m x 16,5 m. La superfície coberta, pels arcs i la volta és de 234,96 m². Quina superfície els quedava als monjos per poder veure el cel?
5. Si el gruix del basament [de les parets del claustre?] és d'un metre aproximadament, podries calcular quina és l'amplada de cadascun dels quatre passadissos?
6. A la motllura sota el teulat de l'àbsis septentrional hi veuràs intercalades pedres de colors diferents. Podries explicar-ne l'origen geològic?
7. Fixa't en els carreus que s'han utilitzat en la construcció de l'església. Explica'n l'origen geològic.
8. Busca informació sobre els molins.
 - a) Fes un esquema del seu funcionament, explica quines eren les parts més importants i quina funció tenia cadascuna.
 - b) Com s'obtenia l'energia necessària per fer moure tot el mecanisme? Quins intercanvis d'energia es produeixen al llarg de tot el procés? Hi ha pèrdues d'energia? Penses que són grans o petites? A què deuen ser degudes?
 - c) Explica els diferents tipus de molins: fariners, batans, fargues...
9. Dintre del burg de St. Feliu hi trobem els banys, per cert, poc utilitzats per la població a l'edat mitjana. Els banys que construïen els musulmans mantenen una estructura molt similar a la de les termes romanes. Fes una recerca i busca la informació que et permeti
 - a) Fer un esquema del seu funcionament, explicar quines eren les parts més importants i quina funció tenia cadascuna.
 - b) Explicar com s'aconseguia escalfar les estances.
 - c) Com s'obtenia l'energia necessària per mantenir-les calentes i escalfar l'aigua necessària per als usuaris?

4.CONCURS DE RELATS

Elaboració del relat

La finalització de l'activitat per part del grup classe i la comprovació de l'assoliment dels coneixement al llarg de la realització de l'itinerari i el taller s'hauria de veure reflectit en la desenllaç del conte de Pere Romaní, que si recordem havíem deixat incabat en iniciar l'activitat al Museu.

La intenció és que l'alumnat sigui capaç de:

- Redactar amb llenguatge narratiu una història de ficció amb continguts històrics verídics.
- Incloure en la narració aquells aspectes que considerin més valuosos dels coneixements adquirits durant les activitats per enriquir el relat.

La redacció del discurs no ha de ser exclusivament narrativa, l'alumnat pot prendre com a base la tècnica narrativa que es consideri: conte, crònica, còmic, reportatge periodístic, infografia, vídeo, animació, fitxer de so...

Totes les escoles que realitzin aquestes activitats i redactin la continuació del conte de Pere Romaní, podran participar en un concurs. Les bases del qual el podran trobar a www.mac.cat/Seus/Girona/Oferta-educativa/Activitats-didactiques/Paquets-didactics/Gallicanti

En finalitzar el curs escolar es donarà a conèixer el conte guanyador que obtindrà un premi.

5.BIBLIOGRAFIA

Publicacions

Decret 143/2007 de la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya de 26 de juny de 2007.

Abbaye De Maredsous 1922

Abbaye De Maredsous (1922). *Une Journée chez les Moines*. Paris.

Amblàs/Ocaña 2005

O. Amblàs i M. Ocaña (2005). *Pagesos, constructors i ferrers d'època medieval - Dossier didàctic*. Fundació privada l'esquerda

Amenós 2006

Ll. Amenós (2006). *L'activitat i les produccions dels ferrers en el marc de l'arquitectura religiosa catalana (Segles XI-XV)*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.

Amich/Sagrera 1998

N.M. Amich i J. Sagrera (1998). *Algunes dades sobre la higiene i la salubritat a la ciutat de Girona en els segles XIII i XIV*. Annals de l'Institut d'Estudis gironins. Vol XXXIX

Banegas 2008

R.A. Banegas (2008). *L'aprovisionament de carn a Barcelona durant els segles XIV i XV*. Butlletí de la societat catalana d'estudis històrics, núm. 19.

Bolòs 2000

J. Bolòs (2000). *La vida quotidiana a Catalunya en l'època medieval*. Barcelona.

Boyd 1990

A. Boyd (1990) *La vida en un monasterio medieval*. Akal historia del mundo para jóvenes. Monografías, 22.

Calzada 1983

J. Calzada (1983). *Sant Pere de Galligans. La història i el monument*. Girona. Diputació de Girona.

Camps i Camps 1995

M. Camps i M. Camps (1995) *Metgesses, metzineres i dones remeieres a la Lleida del segle XIV*. Gimbernat XXIV (pp.103-112).

Canal et al. 1995

J. Canal, E. Canal, JM. Nolla, J. Sagrera (1995). *Girona en el segle XIII (1190-1285). Cartografia i descripció de la ciutat medieval*. Història Urbana de Girona, Reconstrucció Cartogràfica. Plànol (pp.51-52).

Castells et al. 1989

N. Castells, N. Puigdevall i F. Reixach (1989). *L'hospital de Santa Caterina*. Girona.

Eco 2007

U. Eco. (2007). El nom de la Rosa. Grup 62.

Farías 2009

V. Farías (2009). *El mas i la vila a la Catalunya medieval: Els fonaments d'una societat senyorialitzada (segles XI-XIV)*. PUV.

Fañanàs 2012

M. Fañanàs (2012). *La Bruixa de pedra*. Edicions 62

Freixes 1979

P.Freixes (1979). *Girona medieval: muralles i ponts*. AIEG, Volum 25, núm. 1, 1979.

Garcia 2002

Ll. Garcia Petit; J. Miret i Mestre; M. Teresa Miró i Alaix; G. Ribé i Monge, (2002) *Diccionari d'arqueologia*. TERMCAT, Centre de terminologia, Barcelona.

Grau 1997

M. Grau. (1997). *La judería de Besalú*. Girona

Grup de dones de la Bisbal 1996

Grup de dones de la Bisbal (1996) *Remeis de dona a dona*. Consell comarcal Baix Empordà i Ajuntament de la Bisbal.

Hidalgo 2011

M.C. Hidalgo (2011) *Técnicas medievales en la elaboración del libro: aportaciones hispanas a la fabricación del pergamino y del papel y a los sistemas de encuadernación*. Anuario de estudios medievales 41,2.

Llorens 2011

J.M. Llorens (2011). *Sant Pere de Galligants. Un monestir al llarg del temps*. Museu d'Arqueologia de Catalunya – Girona

Monereo/ Duran 2002

C.Monereo ; D.Duran (2002). *Entramados. Métodos de aprendizaje cooperativo y colaborativa*, Editorial Edebé, Barcelona.

Museu d'Història de la Ciutat

Museu d'Història de la Ciutat. *Proposta temàtica: Oficis i gremis*. Girona

Padilla/Vila 1998

J.I. Padilla i J. Vila (1998). *Ceràmica medieval i postmedieval: circuits productius i seqüències culturals*. Universitat Barcelona.

Pérez 1999

A. Pérez (1999). *El ius commune: artificio de juristes. Història del pensament jurístic*. Universitat Pompeu Fabra.

Prats/Pericot 2008

J. Prats; J. Pericot (2008). *Guia. La muralla de Girona. Recorregut per les muralles, castells, torres, baluards, forts, reductes i portals*, Col·lecció Guies Urbanes 11, Ajuntament de Girona, Girona.

Pujolàs 2003

P. Pujolàs (2003). *Aprendre junts alumnes diferents*, Eumo, Vic.

Schneider 1908

E. Schneider (1908). *Les heures bénédictines*. Paris. Société d'Éditions Littéraires et Artistiques.

Sobrequés 1951

S. Sobrequés (1951). *Censo y profesión de los habitantes de Gerona en 1462*. Anales del IEG. Vol. VI.

Recursos d'internet**Ajuntament de Girona**

http://streaming.ajgirona.org:9090/hist_urbana/HUG_3.planol.pdf

http://streaming.ajgirona.org:9090/hist_urbana/HUG_9.pdf pàg.23

www2.girona.cat/ca/planol

Blogs

<http://oficisdeledatmedieval.blogspot.com.es/>

<http://harcajmv.blogspot.com.es/2013/10/la-fusta-i-la-construccio-les.html>

<http://oficisdeledatmedieval.blogspot.com.es/>

<https://unahistoriacuriosa.wordpress.com/tag/la-taberna-y-el-mercado-medieval/>

<http://elpenedesmedievaljb.blogspot.com.es/2011/08/els-picapedrers-o-mestres-de-cases.html>

<http://metode.cat/Revistes/Document/Metges-cirurgians-barbers-i-apotecaris>

<http://elpenedesmedievaljb.blogspot.com.es/>

<http://franciscojaviertostado.com/2013/04/08/edad-media-de-oficio-prostituta/>

Cercaterm

<http://www.termcat.cat/ca/Cercaterm>

Google maps i sites

<https://maps.google.es/maps/ms?msid=207299951169236607314.0004d5c8436e3b8877cf1&msa=0&ll=41.986578,2.826158&spn=0.002743,0.004592>

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=z0gDVGXkvY38.ksVydQVZF8B8&usp=sharing>

<https://sites.google.com/a/terrassa.epiaedu.cat/plantes-medicinals-i-p/historia/ edat-mitjana/baixa-edat-mitjana>

Lleida

<http://www.lleidatur.com/Portals/2/Publicacions/pdf/rev/20/16.pdf>

Monasterio de Piedra

<http://www.monasteriopiedra.com/noticias-del-blog/un-poquito-de-historia-los-monjes-medievales>

Pedres de Girona

http://www.pedresdegirona.com/muralles_0_1.htm

http://www.pedresdegirona.com/separata_santa_llucia.htm

http://www.pedresdegirona.com/separata_hospital_capellans.htm

Sàpiens

<http://www.sapiens.cat/ca/notices/2011/12/amb-mans-d-argila-1610.php>

<http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2011/10/22/els-monestirs-a-l%E2%80%99edat-mitjana/>

<http://blogs.sapiens.cat/medievalistesenbloc/2013/10/08/anar-a-cal-notari-a-ledat-mitjana/>

UB

<http://www.ub.edu/duoda/diferencia/html/ca/secundario7.html>

Viquipèdia

http://ca.wikipedia.org/wiki/Peu_rom%C3%A0

https://ca.wikipedia.org/wiki/Cuina_medieval

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Blanquer>

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Pag%C3%A8s>

6. CRÈDITS

Idea i producció del projecte educatiu

Carme Baqué Pons – Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona
 Lada Servitja Tormo – Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona
 Gerard Carrión Masgrau – Camp d'Aprenentatge d'Empúries
 Carmen Iborra Domec - Camp d'Aprenentatge d'Empúries
 Josep Cándid Miró Sellart – Escola les Mèlies de Vilafant
 Josep Mª Cullell Sala – Centre de Recursos Pedagògics del Gironès
 Mercè Ginès Sabras – Institut Montilivi de Girona
 Sara de Haro Carrilo – Institut Puig Cargol de Calonge
 Núria Pastor Gamero – Institut de Cassà de la Selva
 Raquel Pujadas de Palol – Institut Montsacopa d'Olot
 Xavier Sintès Norte - Institut Vidreres

Maquetació dossier: LaMantis

Amb el suport de:

Departament de Cultura – Generalitat de Catalunya
 Departament d'Ensenyament – Generalitat de Catalunya